

NOT: Zabıta ve itfaiye personeline nakdi kumanya yardımı verilmesine müteallik hususlar hakkında

T.C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-7497492

02/10/2023

Konu: Nakdi Kumanya Yardımı

..... BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 26.09.2023 tarihli ve 35593379-622.02-642107 sayılı yazı.

Belediyeniz bünyesinde istihdam edilen zabıta ve itfaiye personeline verilen nakdi kumanya yardımına ilişkin ilgi yazı incelenmiştir.

a) Genel açıklama

Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşmede yer alan kumanya yardımı ile ilgili Bakanlığımıza gelen görüş talep yazılarına istinaden aşağıda belirtilen açıklamaların yapılması zorunluluk arz etmiştir.

Bilindiği üzere, mezkûr Toplu Sözleşmenin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin;

“İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı” başlıklı 12 nci maddesinde, “(1) 19/11/1986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinin 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi kapsamında görev yapan itfaiye ve zabıta teşkilatı personelinden, anılan Yönetmelik hükümlerine göre öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla, iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır veya kumanya yardımı verilir.” hükmü,

“Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı” başlıklı 16 ncı maddesinde, “(1) Bu hizmet kolu kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğine göre yemekhanesi olmayanlara veya kurulan yemek servislerinden kurum dışında filen yerine getirilen görevler sebebiyle yararlanma imkânı olmayanlara öğle yemeği için kumanya yardımı verilir.” hükmü yer almaktadır.

Kumanya yardımının aynı mi yoksa nakdi mi olacağına ilişkin başlangıçta tereddüt hâsıl olmuş, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığının 10/2/2022 tarihli ve E-74073113-010.99-65893 sayılı yazısı ile bu tereddüt giderilmiş ve yardımın “aynı olacağı” belirtilmiştir.

Bilahare 7/4/2022 tarihli ve 5418 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan ve 8/4/2022 tarihli ve 31803 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile sorun çözülmüş ve yardımın “nakdi olarak da verilebileceği” hüküm altına alınmıştır.

Mezkûr Yönetmeliğin 1 inci maddesinde, “...25/8/2021 tarihli ve 31579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme’nin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme’nin “İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı” başlıklı 12 nci maddesinde ve “Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı” başlıklı 16 ncı maddesinde belirtilen kumanya yardımı; bu Yönetmeliğin uygulanamayacağı durumlarda ve 2022 ve 2023 yılları ile sınırlı olarak, günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılması şeklinde uygulanabilir. Bu şekilde yapılan ödeme aylık 2100 gösterge

rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez.” hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda, yerel yönetimler hizmet koluna giren kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan kamu görevlilerinden yukarıda sayılanlara yiyecek yardımı kapsamında kumanya yardımı verilmesi bir “zorunluluk”, bu yardımın nakdi olarak verilmesi ise “belirli şartlara bağlı” olmaktadır.

Doktrinde ve yargı kararlarında belirtildiği üzere, usulüne göre imzalanmış bir toplu sözleşme hükmü, taraflar açısından kanun gibi bağlayıcıdır. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 21/2/1975 tarihli ve E:1975/1040, K:1975/227 sayılı Kararında, “Toplu iş sözleşmesinin normatif hükümleri objektif hukuk kuralları meydana getirir. Yeni bir toplu iş sözleşmesi yapıldığında da yürürlükten kalkarlar. Yeni sözleşme, kazanılmış haklar saklı kalmak kaydıyla derhal hüküm ve sonuçlarını meydana getirir.” denilmiştir.

b) İtfaiye ve zabıta teşkilatı personeline bir gün için verilebilecek azami tutar

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 100 üncü maddesinde, “Günlük çalışmanın başlama ve bitme saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Cumhurbaşkanınca, illerde valiler tarafından tesbit olunur...” hükmü ile 101 inci maddesinde, “Günün yirmidört saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan Devlet memurlarının çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenir...” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 11/4/2007 tarihli ve 26490 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye Zabıta Yönetmeliğinin “Yemek” başlıklı 37 nci maddesinde “(1) 24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personelin; 12 saat iş, 24 saat istirahat ve 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta personeline 2, 12 saatten az çalışan zabıta personeline 1 öğün yemek verilir. Yiyecek giderleri 657 sayılı Kanunun 212 nci maddesi esas alınarak belediyece karşılanır.

(2) Görev ve çalışma şartlarının gerektirdiği koşullara bağlı olarak mutata yemek saatlerinde kurumlarınca sağlanan yemek hizmetinden istifade edemeyen personele ve bunlarla birlikte çalışmaya iştirak eden diğer personele birinci fıkrada belirtilen öğün sayısınınca kumanya yardımı belediyece verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

Ayrıca, 21/10/2006 tarihli ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin 37 nci maddesinde, “(1) 24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan itfaiye personeline 3; 12 saat iş, 24 saat istirahat ve 12 saat iş, 12 saat istirahat şeklinde çalışan itfaiye personeline 2, 12 saatten az çalışan itfaiye personeline 1 öğün yemek verilir. Yiyecek giderleri 657 sayılı Kanunun 212 nci maddesi esas alınarak belediyece karşılanır.

(2) Görev ve çalışma şartlarının gerektirdiği koşullara bağlı olarak itfaiye olaylarına müdahale nedeniyle mutata yemek saatlerinde kurumlarınca sağlanan yemek hizmetinden istifade edemeyen personele ve bunlarla birlikte çalışmaya iştirak eden diğer personele birinci fıkrada belirtilen öğün sayısınınca kumanya yardımı belediyece verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

Öte yandan, 6. Dönem Toplu Sözleşmenin ilgili hükmünde, “öğle yemeği verilen ve öğle yemeği dışındaki yemek saatlerini de kapsayacak şekilde kesintisiz olarak görevlerine devam edenler, aynı Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ve öğle yemeği hariç olmak kaydıyla, iki öğüne kadar ücretsiz olarak yemek yardımından yararlandırılır veya kumanya yardımı verilir.” ibaresine yer verilerek kumanya yardımının iki öğüne kadar verilebileceği belirtilmiştir.

Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ise nakdi kumanya yardımı için “günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere” sınırlama getirmiştir.

Burada geçen “günlük” ibaresinden haftanın herhangi bir gününün anlaşılması gerekmektedir. Ertesi güne sarkan mesai saatine denk gelen öğün için verilecek kumanya yardımının da nakdi olarak verilmesi mümkündür.

Mevzuatta geçen **öğün** kelimesi ise, “Bir vakitte yenilen yemek” olarak tanımlanmaktadır. Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte “Yiyecek yardımı haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verilir. Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer

yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebilir." hükmüne yer verilerek her 8 saat için bir öğün yemek verileceği anlaşılmaktadır.

Haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği genel uygulama olarak ara dinlenme süresi içinde verilmekle birlikte, günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışanlar için öğünün verileceği saatler kurumlarca belirlenmektedir.

İlgi yazıda bahse konu hususlara ilişkin olarak;

- 24 saat iş, 48 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta veya itfaiye personeline örneğin;

a) Pazartesi 08:30 ile salı 08:30 saatleri arasındaki çalışmasına istinaden pazartesi günü için 100 puan ve salı günü için 100 puan olmak üzere 24 saatlik çalışmasına karşılık toplam 200 puan nakdi kumanya yardımı,

b) Pazartesi 00:00 ile salı 00:00 saatleri arasındaki çalışmasına istinaden sadece pazartesi günü için 100 puan olmak üzere 100 puan nakdi kumanya yardımı,

- 12 saat iş, 24 saat istirahat şeklinde çalışan zabıta veya itfaiye personeline örneğin;

a) Pazartesi 08:00 ile 20:00 arasındaki çalışmasına karşılık 100 puan nakdi kumanya yardımı,

b) Salı 20:00 ile çarşamba 08:00 arasındaki çalışmasına karşılık ertesi güne sarkan mesai olduğu için salı günü için 100 puan ve çarşamba günü içinde 100 puan olmak üzere toplam 200 puan nakdi kumanya yardımı,

verilebileceği mütalaa edilmektedir.

Görülebileceği üzere, önemli olan hususun ilgili personelin öğünün verileceği zaman diliminde görev yapıp yapmadığıdır. Ancak verilecek yemek yardımı için günlük ödenecek tutarın 100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak rakamı geçmemesi gerekmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü